

"המקאם" - הנביא אבו אברהים - דליית אל כרמל

מחברי המאמר

ליקוט וכתיבה: האן חלבי.
עריכה: חנינית יואלי.

נוצר ב-1/19/2011 | עודכן לאחרונה ב-8/20/2011

מיקום

"המקאם" הנביא אבו אברהים – אליהו הנביא נמצא בשכונה המערבית, דליית אל כרמל.

רקע

ישן מספר סברות לגבי תאריך הקמת "המקאם". ייתכן כי ההקמה הייתה בזמן הפצת הדת הדרוזית בשנים 1043-1017, והשערה נוספת היא כי היה זה בתקופת שלטון של **פחר אלדין מעני השני** בשנים 1591-1635, ובמיוחד בתקופת הזוהר של **פחר אלדין** בשנים 1633-1618. ההשערה המקובלת ביותר היא כי בשנת 1711, עקב מלחמת האחים שארעה בעדת הדרוזים (מערכת עין דארה), הגיע משפחות רבות מ**לבנון** ו**סוריה** והתיישבו ב**גליל ובכרמל**. דבר זה הביא להקמת המערה הקדושה באזור.

האמונה בעדה הדרוזית מועברת על ידי הנביאים, ומכאן מובן הכבוד וההערכה של בני העדה גם לנביא אבו אברהים אשר היה השני מבין חמשת הנביאים החשובים ביותר. כל נביא מזוהה עם צבע משלו, ושלו הצבעים מסומנים על הדגל של העדה הדרוזית. צבעו של הנביא אבו אברהים הוא אדום, המסמל את ה"אלנאפס" - הנשמה.

תושבי **דליית אל כרמל** מספרים שתי אגדות למעשה נסים שחולל אבו אברהים להצלתם משכניהם המוסלמים. האחת היא "אגדת הפרש האדום": בסוף המאה ה-19 הייתה דליית אל כרמל כפר קטן, שתושביו התפרנסו בעיקר מחקלאות. באחד הלילות של עונת הקציר שודדים ניסו לגנוב תבואה מהגורן, אך תושבי הכפר מיהרו למקום, הרגו שודדים אחדים והדפו את השאר.

למחרת התקיפה כנופיית השודדים את הכפר כנקמה. מספרם היה גדול עשרת מונים ממספר תושבי הכפר, שהתגוננו בחצר מקאם אבו אברהים. גם הנשים והילדים השתתפו במערכה וקול תפילתם לנביא עלה ונשמע ביחד עם שקשוק החרבות. לפתע הופיע פרש אדום רטוב על סוס אדום והחל להכות את התוקפים בחרב ממנה בקעה להבת אש אדומה. התוקפים נרתעו ונסוגו מחצר המקאם במהירות הבזק ולא חזרו שנית על מעשיהם.

אגדה נוספת היא "אגדת האיש והאש": פעם התאספו המוסלמים תושבי **טירה, אום אלזינאת, איגזים ועין חוד** וניסו לגרש את הדרוזים מהר הכרמל. הדרוזים היו אז מעטים מאד מול מספרם הרב של המוסלמים. התוקפים ניסו לפרוץ אל **דלית אל כרמל** ולא הצליחו. בשיא התקפתם נעצרו, פנו לפתע אחורנית וחזרו על עקבותיהם. חלפו שנים אחדות וכאשר שב השקט על כנו נפגשו כפריים דרוזים מדלית אל כרמל עם תושבי טירה, שסיפרו להם מדוע לא פרצו אל כפרם: "כאשר התקרבו אל מבואות הכפר, ראינו אדם בעל זקן יוצא לקראתנו ואש יוצאת ממנו. אש זו סנורה את עינינו, עד אשר לא יכולנו להתקדם אל כפרכם ולכן חזרנו אז על עקבותינו". הבינו כפריי דליית אל כרמל מיד מי היה האדם בעל הזקן וכך הציל הנביא אבו אברהים את דלית אל כרמל מאויביה.

המקום הקדוש נבנה על ידי כל תושבי הכפר אשר הגיעו בתור הגרעין הראשוני של הכפר, בתחילה היו מוסלמים העוברים ליד המקום מניחים חלקי בד מתוך אמונה כי במקום עבר סידנא אבו אברהים המכונה "אלחאדר", בעקבות כך החליטו תושבי הכפר להקים את החדר מעל המערה ולכבד את המקום. בנוסף לכך על רקע הסכסוך שהיה קיים בין תושבי דליית אל כרמל לבין שכניהם המוסלמים וע"פ אגדת הפרש האדום התחזקה אמונת התושבים במקום זה והשקיעו מרצם בהקמתו.

בשנת 2007 הוחלט על ידי האימאם **אבו מוניר קאסם נסר אלדין** ואנשי הדת יחד עם המועצה הדתית הדרוזית העליונה בישראל, לקיים צעדה שנתיית לזכר המקום בכל שנה בתאריך ה-6 לחודש יולי. בתאריך זה מגיעים אנשי דת מכל הכפרים הדרוזים, וכן דרוזים חילוניים, וקוראים בספר התהילה. לאחר מכן מתארחים כולם במקום.

בשנים האחרונות החלה הרחבה של "המקאם" והחלו להתקיים חפירות בכדי לסדר את הרחוב ולבנות אולם נוסף. בעקבות חפירות אלו התגלו ממצאים חשובים מהתקופה הביזנטית, ושני מעיינות עיקריים שסיפקו מים בעבר.

תיאור המבנה החיצוני והפנימי

המקאם בנוי מאבן, מבחוץ ניצבת כתובת המקאם כאשר חרטה בצורה מעוצבת באבן שיש. הכניסה בנויה מאבן שיש והדלת אורכה 2 מטרים. בכניסה ישנה מדרגה מיוחדת שהדריכה עליה אסורה. מהצד המערבי של המנה ישנם שני חלונות גדולים המכניסים אור רק למבנה. גג המבנה עשוי בצורת כיפה אשר צבועה בצבע אדום.

לצד המקאם נבנה לאחורנה אולם לתפילות שבנוי גם הוא מאבן ונפתחים ממנו ארבעה חלונות ודלת גדולה. ביצדו השני של הרחוב, מול המאקם, בנוי אולם אירועים גדול בעל שתי קומות. בקומה הראשונה יש מטבח, מחסן, שירותים וכסאות ושולחנות לשימוש באירועים. בקומה השנייה ישנם מזרונים ורהיטים לשימוש האורחים. כמו כן קומה זו משמשת להרצאות. לצד המקאם נבנה בשנה האחרונה אולם המחולק לחדרים המשמשים למפגשים דתיים ולתפילה.

פנים המבנה של המקאם הינו חדר מרובע ה"מרצף" מזרונים ושטיחים, אין כיסאות וכולם יושבים על הרצפה, על הקירות תלויות עבודות יד של חפצים קדושים וכן דמויות דתיות. בחלק המערבי של החדר נמצאת המערה המקודשת. אליה יורדים במדרגות, בכניסה למערה יש לחבוש כיסוי ראש מפאת קדושת המקום. אורך המערה 2 מטרים ורוחבה 1.5 מטרים. מערה זו היא המערה בה היה הנביא אב אברהים מתפלל. בתוך החדר נמצאת קופה לתרומת הציבור לטובת אחזקת המקום.

פעילות כיום

המקאם פתוח לקהל הרחב בכל ימי השנה. במקאם ובאולמות שמסביבו נערכים טקסים שונים על פי צורך ציבורי. טקסים מיוחדים לעדה, כיבוש משפחות (חתונות), לוויות, שלושת ימי האבל, קיום נדרים בשעת צרה, שחיתת קורבנות, תפילות ובקשות.

חשוב לציין כי המקום הקדוש אינו מקום תפילה כמו החל'ה, אלא מקום אליו באים אנשים בכדי לקבל חיזוק רוחני. הם מנסקים את הקירות של המקום ונותנים תרומה למקום. הם מאמינים כי בעקבות כך הנביא אב אברהים ישמור עליהם. המקפידים במיוחד להגיע למקום הם למשל אנשים הנסעים לחו"ל הבאים להתפלל שיחזרו בשלום, כלות לא נכנסות לבתייהם החדש בלי לנשק את הקירות של המקום הקדוש, וכן חיילים המתגייסים המתפללים במקום הקדוש שהנביא ישמור עליהם מכל רע.

האחראי היום על המקום הוא "הקאים", **אבו מוניר קאסם נסר אלדין**, שבשנים האחרונות גם עשה רבות להרחבת המקום. הקאים נעזר בילדיו בניהול המקום.

ביבליוגרפיה

ראיונות

- ראיון עם השייח אבו מוניר קאסם. אפריל 2010
- ראיון עם הסופר והמורה נביל נסר אלדין. אפריל 2010

ספרים

- אלדין נביל נסר "ענאקיד אלדואלי".
- נאטור סמיח "הדרוזים".

מילות מפתח

אבו-מוניר-קאסם | אגדת-הפרש-האדום | נביא | אמאם | דרוזים | שייח | השכונה-המערבית | אליהו

[לדף המאמר באתר <<](#)